

Títol original:

Présentation des haïdoucs (1925)

Primera edició: octubre de 2022

© de la traducció, Anna Casassas Figueras 2022

© de l'edició, Cal Carré. Editorial Artesana, SCP,
Barcelona, 2022

Imatge de la coberta: Eugène Delacroix,
El combat de Giaour i Hassan

Publicat per Cal Carré. Editorial Artesana, SCP

Web: www.calcarre.cat

Twitter: <https://twitter.com/CalCarre>

Instagram: <https://instagram.com/calcarre>

Facebook: <https://www.facebook.com/>

[CalCarreEditorialArtesana/](https://www.facebook.com/CalCarreEditorialArtesana/)

Impressió: Promotion Digital Talk SL

Edició: Antònia Carré-Pons

Maquetació i disseny interior: Ángel Uzkiano

Correcció: Maria Callís, Olga Jornet

Disseny de la col·lecció i coberta: Ángel Uzkiano

Imprès a Catalunya - Printed in Catalonia

ISBN: 978-84-125856-0-5

Dipòsit legal: B 17152-2022

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb el permís dels seus titulars, a part de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO si necessiteu fotocopiar-ne o escanejar-ne fragments.

Panait Istrati

Els haiducs

Presentació dels haiducs

Traducció d'Anna Casassas

CAL CARRÉ
EDITORIAL ARTESANA

ÍNDEX

El recer de la Vall Fosca

9

Elies el caut

73

Spilca el monjo

113

Movila el *vataf*

155

Jeremies, el fill del bosc

181

Un haiduc

193

Glossari

201

EL RECER DE LA VALL FOSCA

—Aquí tens els haiducs, ara, Adrià —va dir Jeremies—. En primer lloc, Floritxica, el nostre comandant, que va abandonar el diminutiu i, per una major dignitat femenina, passà a dir-se:

FLOAREA CODRILOR

Capitana dels haiducs

—Voleu posar sobre les meves espatlles de dona el pes de la responsabilitat i, sobre el meu cap, el preu de la seva perdició. Accepto totes dues coses... Però per fer-ho ens hem de conèixer: em direu qui sou. Començaré jo primer a dir-vos qui soc.

No ens va dir res durant una bona estona i es passejava, amb cara de preocupació.

Feia sis setmanes de la mort de Cosma, l'endemà d'haver arribat nosaltres a la Vall Fosca, i aquell matí boirós de mitjan octubre les paraules del capità van caure, feixugues com la caiguda de Cosma, com la defecció de la meitat de la seva tropa —amb el *vataf* al capdavant—, feixugues, sobretot, com la nostra solitud al cor d'aquelles altes muntanyes poc conegudes i gens freqüentades.

Els catorze homes que havien triat la «nova vida» jeien, embolicats amb els seus *cojocs* folrats, entre les armes i l'equipatge encara en desordre, mentre que els cavalls pasturaven lliurement: feliç calma animal. L'estat major (format per Spilca, el monjo misteriós; Movila, el nou *vataf*; Elies i jo) havia de decidir sobre aquesta «nova vida». Però l'exigència brusca i inesperada del nostre capità el van sorprendre un pèl. Divuit parells d'ulls van convergir en la dona de cor ferm, rica en experiències i ràpida en la iniciativa.

Cofada amb un turbant de caixmir, la *xuba* de guineu sobre les espatlles i molt àgil amb els seus pantalons amples —el *xalvar*—, anava febrilment amunt i avall per l'interior de la Cova dels Ossos, que havíem ocupat el dia abans: el

nostre refugi per passar l'hivern. El *vataf* es va aixecar i va agafar el *txaun* per fer el cafè turc, un luxe que havia introduït Floarea. Ho considerava indispensable per viure, encara que fos una vida salvatge.

I bé per ordenar les seves idees, bé per deixar-nos temps d'ordenar les nostres, callava, es passejava i contemplava vagament ara la seva migrada tropa, ara les faldes de la vall colgades sota la boira. Tenia la cara llarga una mica pàl·lida, els ulls ullerosos i els llavis, normalment com dues maduixes bessones, secs i tallats. Els homes la seguien amb mirada inquieta i respectuosa alhora: aquesta herència de Cosma els semblava plena de misteri i sobretot de noblesa. Sabíem que havia corregut molt per la terra i que coneixia a fons el país, als botxins del qual havia declarat una guerra implacable i justa.

Això als valents els agrada. Però tanmateix: una dona. Una dona amb *xalvars*, sí, però una dona. I a sobre bonica. ¿Què en farà, de la seva bellesa, en aquestes muntanyes d'ossos? També era cert que, un cop mort Cosma, no hi havia hagut ningú que sabés muntar el seu cavall com ella, ni que aguantés millor el cansament i les

privacions, ni que es mostrés més viril en les decisions. Davant del cadàver del seu únic amant, havia declarat:

—A partir d'ara, seré Floarea Codrilor, l'amant del bosc, l'amiga de l'home lliure, justiciera de la injustícia, amb la vostra ajuda.

Movila, el *vataf*, li va oferir el *felegean* ple de cafè fumejant i la tabaquera, davant dels quals se li van encendre les ninetes negres. Li van improvisar un tamboret. Floarea va beure i va fumar. I va repetir l'última frase.

A la memòria de Joana Carré Pons

